
THE CHALLENGES IN HIGHER PROFESSIONAL EDUCATION OF MEDICAL PROFESSIONALS

Dragan Antich

Faculty of Medical Professional Studies in Ćuprija, Republic of Serbia antichd.vms@gmail.com

Ljiljana Antich

Faculty of Medical Professional Studies in Ćuprija, Republic of Serbia

Hristos Aleksopoulos

Faculty of Medical Professional Studies in Ćuprija, Republic of Serbia

Abstract: Education of medical professionals in higher professional schools needs a new approach, which refers to the implementation of modern information and communication technologies. Online teaching in education of these profiles can be implemented as a part of the theory classes. Since the curriculum also includes the practical classes which is realized through practical and professional work, this section would be ensured by the regular teaching with some correction in practical work. The health institutions, which are the teaching units, face organizational problems, since they provide practical setting for both vocational students in secondary schools and professional students in higher education. Consequently, it is inevitable to innovate the curriculum and implement online classes, mastering practical skills in health care by combining the classroom resources, and the resources in the other relevant institutions and apply modern ICT.

Keywords: online education, hybrid learning, higher professional medical education, curricula.

ИЗАЗОВИ У ВИСОКОМ СТРУКОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ МЕДИЦИНСКИХ СТРУЧЊАКА

Драган Антић

Висока медицинска школа струковних студија Ћуприја, Република Србија antichd.vms@gmail.com

Љиљана Антић

Висока медицинска школа струковних студија Ћуприја, Република Србија

Христос Алексопулос

Висока медицинска школа струковних студија Ћуприја, Република Србија

Резиме: Образовање медицинских стручњака у високим струковним школама захтева нови приступ, који подразумева примену савремених информационо комуникационих технологија. Онлине настава у образовању ових профила може бити имплементирана као сегмент теоретске наставе. Како је курикулумом предвиђена и практична настава која се реализује путем вежби и стручне праксе, тај сегмент би се обезбедио по типу класичне наставе, уз корекцију у извођењу вежби. Здравствене установе, које су наставне базе, суочене су са организационим проблемима, обзиром да у њима вежбају како ученици средњих медицинских школа, тако и студент медицине и студенти струковних медицинских школа. Стога је неопходно иновирати курикулуме и имплементирати онлајн предавања, уз савладавање практичних вештина из области здравствене неге, комбиновањем ресурса у кабинетима, здравственим и другим релевантним установама уз примену савремених ИКТ.

Кључне речи: онлајн образовање, хибридно учење, високо струковно медицинско образовање, курикулуми.

1. УВОД

По подацима Завода за статистику Србије из 2011.године, у структури укупног броја становника Србије старих 15 и више година, 5,5% су лица са завршеном вишом школом; 7,5% са факултетом, академијом или високом школом; 48,5% са средњом школом; 22,6% са основном и 15,9% без основне школе или с непотпуном основном школом. [1] У Европи, у просеку, 30% студената је на институцијама професионално усмереног високог образовања, док је у Србији од укупне студентске популације само 19,3% студената струковних студија (школска 2008/2009).

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

Високо струковно образовање у Србији данас је још увек суочено са бројним изазовима иако транзициони период траје више од једне деценије. Највећи број установа високог струковног образовања спада у наследнице виших школа које су кроз поступак акредитације и добијања дозвола за рад 2006. године преведене у ниво високог образовања Србије. Образовна политика Европске уније уважава и подржава значај неуниверзитетског високог образовања и подстиче међународну сарадњу и размену. Правилницима о акредитацији и обезбеђењу квалитета, упутствима и тумачењима Националног савета за високо образовање и Комисије за акредитацију и проверу квалитета (КАПК-а), процес је усмерен ка уобличавању струковних студија по угледу на академске студије. Реформа високог образовања у Србији је спроведена уз доминантан утицај академске заједнице и сам систем организације струковних студија је био неделотворан. Студентска конференција академија струковних студија је конституисана 2010. године, а Конференција академија струковних студија 2011. године. Са бројним проблемима се суочавају свршени студенти, јер тржиште радне снаге недовољно препознаје стручна звања и квалификације; у Националној служби за запошљавање користи се класификација делатности из 1996. године. Посебно је специфичан случај струковних специјалистичких студија које се и у европском простору високог образовања не препознају као други степен формалног високог образовања. [2]

Други значајан проблем представљају компетенција наставника у високом струковном образовању, које се своде на научно звање и резултате научно-истраживачког рада. Специфичност струковних студија у односу на академске студије јесте што су, упоредо са истраживачким и педагошким способностима, изузетно значајне и стручне компетенције у одређеној области и практично искуство. Други, али не мање важан аспект представљају компетенције наставника у вези са методиком наставе. Систем образовања наставника је кључни фактор подизања квалитета образовања на свим нивоима. Законом о основама система образовања и васпитања уведен је за ниво основног и средњег образовања, али не и високог, потребан услов од најмање 30 ЕСПБ из педагошко-психолошко-методичких предмета (ППМ) и 6 ЕСПБ из школске праксе. Неопходно је да се ради на формирању наставника као посебне професије. Тај систем треба да обезбеди стицање свих потребних професионалних компетенција наставника, како из дисциплина из којих држе наставу, тако и оних које чине специфичност професије наставника (психолошка, педагошка и дидактичка знања, познавање метода наставе/учења, познавање нових едукативних технологија. [3]

За подизање квалитета студијских програма, неопходно је обезбедити стручне компетенције дипломираних студената, које би биле реализоване кроз наставу оријентисану ка постизању практичних знања и професионалних вештина и са наставним плановима у којима значајно место заузима практична обука.

Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године предвиђа унапређивање компетенција наставног особља и квалитета студијских програма уз примену методологије и технологије е-учења као допуну традиционалном учењу, кроз развој студијских програма који се изводе паралелно (у класичном облику и као студије на даљину) и студијских програма који се реализују само као студије на даљину (on-line студије). [4]

2. ИЗАЗОВИ И ПЛАНОВИ РАЗВОЈА СТРУКОВНОГ ОБРАЗОВАЊА У БУДУЋНОСТИ

Иако сестринство у Србији има дугу традицију, ова професија је потцењена и професионално маргинализована, годинама уназад. Традиционално, медицински и други здравствени програми обучавају студенте да стекну знања и вештине у оквиру своје дисциплине, али у стварном свету неопходно је сарадња са другим здравственим стручњацима, у циљу ефикасног лечења пацијената и решавања њихових здравствених проблема. Овај аспект посебно је значајан у земљама које имају депопулацију и проблем са старењем становништва. У развијеним друштвима модел здравствене заштите се помера од приступа усмереног ка болести, ка холистичком приступу здравственој заштити усмереној на сагледавање специфичности личности сваког појединачног пацијента. То иницира развој модела интерпрофесионалне сарадње здравствених стручњака, како у току студија, тако и након завршених студија. Неопходно је стога, у све студијске програме здравствене струке, имплементирати садржаје везане за интерпрофесионалну сарадњу. [5]

Струковне школе здравствене оријентације потребно је учинити флексибилнијим у доступности студентима, компетентнијим и способним да одговоре потребама система здравствене заштите. Предуслов за то чини осигурање квалитета и хармонизација високог образовања у Републици Србији (РС) који треба ускладити са европским системом образовања ових стручњака. То се односи на промене у стандардима за акредитацију

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

струковних школа које образују здравствене стручњаке, затим измене у законским прописима везаним за образовање медицинских сестара, признавање стручних квалификација и добијање статуса регулисаних професија за медицинске сестре. образовање медицинска сестра у земљама чланицама ЕУ у складу је са Директивом 2005/36 / ЕУ, али постоје разлике у многим земљама, у зависности од националних специфичности. Опште сестре у државама чланицама ЕУ образују се у стручним школама, на факултетима или на универзитетима. Постоје три нивоа квалификација: виша сестра, дипломирана и мастер. Опште медицинске сестре у неким земљама (Бугарска, Португал, Ирска и Мађарска) су образоване само на нивоу високог образовања (факултети, универзитети). [6] У Србији постоји велики број студијских програма на државним и приватним Медицинским факултетима и државним и приватним високим медицинским школама, на којима се образују медицинске сестре. Све ове образовне институције имају различите наставне планове и програме, као и стечене дипломе са различитим звањима, чак и у оквиру истог нивоа студија (струковне, односно академске студије). Основни захтеви за образовање медицинска сестра у Европској унији су дефинисани у делу Директиве 2013/55 / ЕУ и на основу Директиве 2005/36 / ЕЗ. Струковне студије ће се развијати у Србији у оквиру два циклуса: први циклус: основне струковне студије (180 ЕСПБ, струковни BSc) и специјалистичке струковне студије (минимално 60 ЕСПБ, струковна специјализација). Други циклус струковних студија су мастер струковне студије (120 ЕСПБ, струковни мастер). [7] Савремено доба носи константан напредак у медицинској струци, здравственим технологијама уз примену информационо комуникационих технологија (ИКТ). Све то је императив да се побољша образовање сестара у Србији, да остваре реформе на свим нивоима образовања сестара, као и перманентан напредак у сестринској професији путем програма континуиране едукације. образовање медицинских стручњака у високим струковним школама захтева нови приступ, који подразумева примену савремених информационо комуникационих технологија. Онлине настава у образовању ових профила може бити имплементирана као сегмент теоријске наставе. Како је курикулумом предвиђена и практична настава која се реализује путем вежби и стручне праксе, тај сегмент би се обезбедио по типу класичне наставе, уз корекцију у извођењу вежби. Здравствене установе, које су наставне базе, суочене су са организационим проблемима, обзиром да у њима вежбају како ученици средњих медицинских школа, тако и студент медицине и студенти струковних медицинских школа. Неопходно је иновирати курикулуме и имплементирати онлине предавања, уз савладавање практичних вештина из области здравствене неге, комбиновањем наставних ресурса у кабинетима, здравственим и другим релевантним установама уз примену савремених ИКТ. Управо на нивоу мастер студија, које су у Србији прихваћене као други ниво струковног образовања, примена савремених ИКТ представља изузетно значајан сегмент образовног процеса. Програми електронског учења у Србији данас се најчешће огледају у конверзији класичног уџбеничког материјала у дигитализовани формат и на израду Power Point презентација, док већина школа у свету данас има у својој понуди организоване “e-learning” програме. Бројне су предности ових програма у односу на традиционалне методе и моделе образовања, како за студенте, тако и за саму образовни установу. Студенти су независни о времену и месту одржавања наставе, што смањује финансијске издатке посебно за оне који су дистанцирани од образовне установе, могу боље планирати и користити своје време за едукацију, радне или друге активности. Имплементацијом ових технологија, у потпуности је применљив слоган „ учи било где и било кад“. [8] Као негативни аспекти, наводе се поседовање рачунара и квалитетан приступ Интернету, као и недостатак социјалних контаката, што се у образовању ових профила може занемарити, обзиром да се половина до 2/3 укупног фонда часова, односи на практичну наставу, која се реализује по групама, од најмање 5 студената.

3. ЗАКЉУЧАК

Неопходно је акредитовати заједничке студијске програме струковних мастер студија унутар образовног система Србије, а у контексту нове парадигме у систему здравствене заштите која подразумева индивидуалну одговорност према сопственом здрављу и концепт самозаштите. Такође, неопходно је акредитовати и програме са страним профилски сродним високошколским установама, које већ имају имплементирани програме е-образовања.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Република Србија – републички завод за статистику, Статистички календар, 2011.

Thirteenth International Scientific Conference
THE TEACHER OF THE FUTURE
25-28.5.2017, Budva, Montenegro

- [2] Акредитација у Високом образовању: Стандарди за акредитацију студијских програма, МПС, Београд, 2007.
- [3] Максимовић Ј., Петровић Ј., Османовић Ј: П професионалне компетенције будућих педагога. <http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/2217-7337/2015/2217-73371501050M.pdf>
- [4] Distance education - encyclopedia article about Distance education, Moore (2005) Distance Education: A Systems View, Second, Belmont, CA:Wadsworth
- [5] IMS Institute for Healthcare Informatics. Advancing the responsible use of medicines: applying levers for change; 2012.
- [6] Владмила Бојанић. Актуелна пракса и изазови у академском образовању медицинских сестара. Симпозијум-ReFEEHS-Kragujevac-CP2016.
- [7] Deklaracija o uvođenju master strukovnih studija, 2010.godine. https://www.eurashe.eu/library/missionphe/EURASHE_sem_PHE_Belgrade_060315_report.pdf
- [8] Athabasca University, Theory and Practice of Online Learning, E-Book under Creative Commons License (2006)